

א ראינו עוד מחזה כזה בכנסת. במרכזו עמד (או קפץ) מנחם פרוש, חיכ אגודתי ישראל.

מזה כמה זמן אני שם לב במיוחד לחיכ מווקן זה, הבונה לו קאריירה פוליטית על ערימות של גוויות, פשוטו כמשמעו. יש האומרים שהוא ציני, אך אותי התחיל לסקרן מבחינה פסיכולוגית מהרגע שקרא מעל הדוכן, בהתלהבות מזוהה, תיאור מפורט ביותר של התעללות בגוויות — תיאור ששם בכיס כל סטאלאג אדריסטי, והמעיד על דמיון מורח בכיוון מסויים. ביום השני ענה שרהבריאות, ישראל ברזילי, לדברי המתווכחים על משרדו, וכך הסתבר שוב בחיכוך על ניתוחיגוויות. (מעניין לציין ששם נושא אחר, וכחדאי לא בעיית ישראל—ערב או בעיית הבטחון ב" גבול, אינו גוול מהכנסת כל כך הרבה זמן כמו גחיות אלה.) ברזילי הגיב על מאמרההסתה של פרוש, שקרא בעיתוננו לכני עדותהמזרח לעשות שמות ברופאים המתחיים את מתינם. ואז אירע אותו מחזה. הוא גרשם בפרוטוקול כך: מנחם פרוש: זוהי הסתה אמרתי, ואני חוזר ומצ" היר. בשם רבבות יהודים הקוראים לביטול רוע הגזרה: לא תתייחסו לזה בקלותו אם החוק הזה יועבר, דם יישפזן אל ניתן אחת!

ישראל ישעיהו (מפא"י) — — —
אורי אבנרי: אתה זקוק לפסיכיאטר!
יצחק קדיננהופר (גח"ל): איך איש דתי יכול להגיד: דם יישפזן?
מנחם פרוש: אתם שפכתם את הדם!
ישראל ברזילי: מדוע דווקא מבני עדותהמזרח,

חבריההכנסת פרוש? אך אין זה משקף את אשר נעשה באמת באולם. פרוש, שהסמיק כסלק, איבר את השליטה על עצמו והסתולל. הוא הלם בשני אגרופיו על שולחנו, קפץ למעלה, חזר לכיסאו, קפץ וחזר, כשהוא צורח בקולהצופר המהדהד שלו: "דם יישפזן! דם יישפזן!" ישבתי באותו רגע לפניו, הסתובבתי וקראתי לו: "אתה זקוק לפסיכיאטר, אבל באופן דחוף!" מאז איבר משה סנה, שהוא רופאעצבים (אם כי ללא פרקטיקה) את מקומו בכנסת,

פרוש

שיטרתית: אם מישהו יאמר לד דברים לא נעימים, אבל לא יפגע בגופך, זה יפגע בך אולי יותר מאשר אילו פגע בך בפועל.
אבנרי: אבל לא אלך להתלונן במשטרה.
שיטרתית: או שאתה אינך מבין אותי, או שאני לא מבין אותך.
אבנרי: יש בינינו אייבהנה ביחס לתפקידה של המשטרה.
לאחר מכן התווכח עימנו שיטרתית ארוכות על בעיית חוסר מקומותהחניה. הוא הביא מיספרים, הוכיח שהמצב מצויין. ויכוח זה הסתיים בפסוקים הבאים:
שיטרתית: ... המיספרים (על מקומותהחניה בתל"אביב) שהבאתי היום נבדקו, ואני מביא אותם לכנסת, לידעת חבריההכנסת ולידעתך אתה.
אבנרי: אם כליכך טוב — אז למה כליכך רע?

קומדיה של יום שבת

ה מכבר רצינו להתלונן במליאת הכנסת על עוולה אחת, שנגרמה לנו עוד בראשי תה. היא נוגעת להשתתפותנו בוועדות.
לפי המתח המקודש, הגיע לסיעתנו מקום בשתי ועדות. אבל עוד בוועדה המסדרת, לפני כינוס הכנסת לישיבתה הראשונה, התחכמה מפא"י והעניקה לנו מקומות בשתי ועדות היושבות תמיד באותו זמן; ועדתההכללה וועדתההשרותיםהציבוריים.
השבוע ניצלתי את הקריאה האחרונה של חוק הגנת החוסים כדי להזכיר זאת. הסתייגו מהצעתההחוק, כי היא מענישה לא רק הורים הנוטשים את ילדם בלשכתהסעד, תוך פגיעה בנפשו של תלוק, אלא גם אם הלוקח את בנו עימו להפגנה, מבלי שהדבר זיוק לו. דרשנו להכליל בחוק פסוק שיקבע בפירוש כי יורשע אם רק אם עשה מעשה שהיה לרעת החוסה (קטין, נכה, חולהנפש וכו'). הסתייגות זו נדחתה. אגב הנמקתה אמרנו:
אבנרי: ... חבל רק שאני, כחבר ועדת השרותים הציבוריים, לא יכולתי לטול חלק יותר גדול בדיני הוועדה בהצעתחוק זו.
שלמה ריון (יורר הוועדה): ליוות את עבודתנו באהדה.
אבנרי: אני רוצה לומר משפס אחד בעניין זה...
יעקוב כ"ץ (מפא"י): אתה מבקר את חבריההכנסת שאינם נוכחים במליאה, ואילו אתה אינך משתתף בישיבות הוועדה.

דרוש: פסיכיאטר!

אבנרי: בדיוק על כך אני רוצה לומר כמה מילים. לא במיקרה אני מזכיר עובדה זו, אם מכניסים סיעתייחיד, בעל כורחה, לשתי ועדות היושבות תמיד בדיוק באותו זמן, הרי שזוהי התעללות ביטעתייחיד, ואחת הדרכים לקפח את זכויותיה. התרעתי על כך בפני יושביראש הכנסת, ללא הועיל.
באותו יום נפתח החיכוך על חוקהשבת החוש, המסתתר מאחורי השם "חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון) תשכ"ו—1966". היינו הסיעה היחידה שדיברה נגדו ברורות (ראה מסגרות). מובן שזוהו חוק של כפיהדתית, שנתקבל כשורה בין המפד"ל ומפ"ם. לכן דמה החיכוך לקומדיה, בה התחברו כוחות בצורה כמעט היתולית:
אגודתישראל ביקשה להרויח כי החוק מנציח את חילולהשבת, כדי לנגח את המפד"ל בציבור הדתי.
מפ"ם הסתמכה על טיעון זה כדי להרגיע את הציבור החילוני, וטענה כי בכלל אין זה חוקשבת, אלא חוק סוציאלי מתקדם, ממש סוציאליסטי.
המפד"ל נאלצה להתגונן בפני אגודתישראל, והוכיחה שהחוק מקדם בכל זאת את הכפיההדתית, למרות שזה רק צעד אחד בכיוון הנכון.
גח"ל רצתה לנגח את החוק, אבל לא רצתה להרגיז את בוחריה הדתיים. לכן נאמה נאום מטושטש.

למרבה הצער, לא טרח איש לבדוק מראש את הצד המשפטי. כך קרה שהפתענו לא רק את הכנסת, אלא גם את משפטני הממשלה, כאשר ציטטנו פסקדין של ביתהמשפט העליון, שהפך את כל הקערה על פיה. בעוד שהשר טען (כפי שהוסכם בקואליציה), כי החוק יחול רק על חנויות, אבל לא על התנותדלק וקיוסקים, קבע פסקהדין כי המושג "חנויות" כולל ממילא גם חנותדלק וגם קיוסקים. (ואילו המפד"ל לא יכ" לה להסכים להוצאה מפורשת של התחנות והקיוסקים מנוסח החוק, מחשש מה יגידו הדתיים הקיצוניים.)
אותו פסקדין מכריע לא פורסם ברבים, אבל הוא מצוי בספר חשוב על הרשויות המקומיות. יכולנו להסתמך עליו הודות לכרונו בבלתיירגיל של אמנון זכרוני (כשמו כן הוא) — וייתכן מאוד כי בכך נכריח את הכנסת לשנות את החוק.
בכל זאת היה רושמו של ויכוח זה מדכא. הובהר שוב כי סיעתייחיד שלנו נשארה הגוף היחיד בכנסת המוכן והי מסוגל לחום בכפיההדתית ללא רתיעה.

האם "חדר המיטות" הוא פרלמנטרי?

שיטרתית

דבר הוכח שוב למחרת היום, על רקע שונה וחמור לאיפחות: בעיית הילודה. היה מניו וגמור עימנו לדבר על כך — כי אף אחד מ-119 חבריההכנסת אינו יכול להעז ולהגיד מה שיש לו להגיד בנושא זה. אבל כמעט ולא יכולנו להשיג את רשותהדיבור. כי הנושא עלה כהצעהלסדרהיום של יצחק רפאל (מפד"ל), והמציע עצמו הסכים להורידו למי" שעה מסדרהיום, לפי דרישת ראשההממשלה. בכך היה נסתם גם פיננו, ולוא דרש מרדכי שטרן (גח"ל) להעביר את הנושא לדועדה. בגללו נערכה הצבעה, אנתנו יכולנו להימנע ובכך יכולנו להסתמך על סעיףהתקנות, המרשה לסיעה לנמק את סיבות הימנעותה מהצבעה. את דעתנו הכענו כבר בכתב, במאמר "שנפונים", שפורסם בגליון האחרון של העולם הזה. לא קל היה לנסח את הדברים בסיגנון המתאים לכנסת. גם כך גרמו דברינו לרמש בלתיפוסק ולקריאותמחאה, שלא השתקפו בפרוטוקול, המתאר את הדברים כך:
אורי אבנרי: כבוד היושבתראש, כנסת נכבדה, מנעתי מהצבעה מפני שיש להבדיל בבירור בין החלק האחד של הצעות חבריההכנסת רפאל ושטרן — תמיכה במשפחות גדולות — לבין החלק השני שבהן, המשתלב במגמות מסוכנות ביותר.
תמיכה במשפחה גדולה שכבר ישנה — איש לא יתנגד לכך. כולנו דוגלים במדיניתסעד; מדינה הדואגת לשלום אזרחיה ורווחתם, להפקיר ילדים לחוסריחניון, להזנחה, להתנונות — יהיה זה לא רק עוול אישי, אלא גם טירוף מבחינה לאומית וחברתית.
אולם, כבוד היושבתראש, כולנו יודעים כי הצעות שלפנינו משתלבות במסע דתי מחודש שמטרתו למנוע את תיכנון הילודה, להפעיל משרטה ובתיסוהר נגד הפלות מלאכותיות, וכל זה על רקע תעמולה לאומית המדברת על הסכנה הצפויה למדינה מהילודה הערבית... תיו"ר דבורה נצר: אתה יכול להסביר למה אתה נמנע מהצבעה, ולא לדון.

אין שום מומחה להופעות אלה. באמת היה מעניין לשמוע מה אימר פסיכיאטר מומחה על עיסוק בלעזי זה בקסיעת אברים, שפיכת דם, ביתור גופות וכדומה.
אחרי שפרוש חזר, זמנית, לאיתנו, התפנה ברזילי לענות גם לנו. בזכור, הייתי המש" תתף היחיד בחיכוך על הבריאות שנתבע את הלאמת כל קופותהחולים, וכינון ביטוח בריאות באמצעות שרותכריאות ממלכתי מאוחד.
ברזילי: ... אני מציינ בשמחה, כי פרס לחבריהכנסת אבנרי, נציגי כל הסיעות בכנסת תמכו בהסדר של ביטוחבריאות כולל במדינה באמצעות קופותהחולים... וכך לגבי הלאמתהבריאות, אשר סביבה התנהלו בבית הזה ויכוחים סוערים, נשאר קולו הבווד של חבריהכנסת אבנרי, ואני מסכים להגדרתו כי נשאר בעניין זה "חייל קטן עומד לבד — והחזית נעלמה".

אורי אבנרי: כי כולם קיבלו את חלקם?
ברזילי: ואני מציינ התפתחות זו בסיפוק.

מי שפך דם של מי?

ם סיום החיכוך על משרדהמשטרה, שבמרכזו עמדה הפגנת הסטודנטים נגד ביקור אדנואר, גרם לדיןודברים בינינו לבין דוברי השלטון. זה התחיל בנאום האחרון בחיכוך, זה של אישמפא"י ישראל ישעיהו:
ישעיהו: ... יש כעין אחידותדעים, ומין זויות שותפת, בין כל אלה שאירגנו הפגנות, או שהתכוונו לארגן הפגנות. כולם כאילו מאוחדים בביקורת על התנהגות המש" טרה, ומרביצים לה במשותף. אולם כל אחד מן המעוניינים היה רוצה שהמשטרה תנהג כלפי ההפגנה שלו באהדה גמורה, ואילו כלפי ההפגנה של אחרים — בשלילה גמורה.

אבנרי: זה לא תמיד נכון!
ישעיהו: זה נכון אתה היית רוצה שהמשטרה תנהג בחזקת כלפי הפגנה של דתיים בירושלים, אבל כלפי ההפגנה שלך אתה רוצה שהיא תלסף אותך.
אבנרי: אני רוצה שהמשטרה תגן על כל הפגנה בלתיאלימה.
ישעיהו: אבל שמירת החוק והסדר אינה יכולה להיות לחצאין... מי שמפריע למש" טרה, יבוא על עונשו, הן עליידי אלותיהם של השוטרים תוך כדי פיזור ההפגנה והחזרת הסדר, והן עליידי הבאת העבריינים לדין.
אבנרי: אלה אינה מכשיר של עונש!
ישעיהו: במה היית רוצה שיפזרו הפגנות? בחיוכים? להתגבר על מתפרעים בנישקות? אני מאחז לך שאתה תהיה מפקד המשטרה!
אבנרי: אולי יבוא יום, מי יודע!

ישעיהו: יש אלות כדי להתגבר על מתפרעים... הכינויים שהוסחו (עליידי הסטודנטיים בעת ההפגנה נגד אדנואר) בשוטרים קשים הם פי כמה וכמה ממכות ומהלומות. הם בחזקת שפיכתדמים. הם הוטחו כלפי שוטרים יהודיים, ויכולים להיות מוטחים כלפי סתם יהודים בכל...
אבנרי: לא הסטודנטים היכו בשוטרים! יש הבדל בין מילים לאלות, עם כל הכבוד. ישעיהו: יש מילים שהן שפיכות דמים. מה שהם אמרו כלפי השוטרים, הם שפכו את דמם בכך, ולא רק הרתיחו אותם.
אבנרי: אי אפשר לשכוח באיזה נסיבות זה קרה! אחרי שהיכו אותם באכזריותו ויכוח זה נמשך כאשר ענה שרהמשטרה, בכור שיטרתית עצמו, למתווכחים:
שיטרתית: (אדנואר) היה אורחה של המדינה, והמשטרה — מתפקדה לשמור עליו...
אבנרי: גם שלא יראה סיסמאות?
שיטרתית: שלא יפגעו!
אבנרי: גופנית!
שיטרתית: שאלת אותי שאלה, עניתי עליה. כאן לא דובר על סיסמאות, אנתנו לא

טיפלנו בסיסמאות...
אבנרי: טלח לי, אדוני השר, שאני מפריע לך...
שיטרתית: אולי לא תפריע לך?
אבנרי: זאת הנקודה הקובעת.
שיטרתית: אם אתה רוצה לשאול עוד שאלה, אני מוכן לענות לך.
אבנרי: האם תפקידה של המשטרה הוא להגן על גופו של האורח, או שתפקידה הוא גם למנוע מהאורח לראות סיסמאות בלתינעימות?
שיטרתית: לעיתים סיסמה לאינעימה היא יותר גרועה מפגיעה בגוף.
אבנרי: אבל זה לא תפקידה של המשטרה.